

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani.“

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

mestni učitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 7.

Ljubljana, 1. mal. travna 1890.

XXX. leto.

Vsebina: Naše vdovsko društvo. — Jan Lego — Praga: Cenjenemu slovenskemu učiteljstvu! — L. Stiasny — Kamnik: Nekaj črtic iz šolskega življenja v Kamniku v minulih stoletjih. — Janko Žirovnik — Gorje: Zrno do zrna — pogača! — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Ukazi in odredbe šolskih oblastev. — Književnost — Vprašanja in odgovori. — Dopisi: Iz Ljubljane. — Z Goriškega. — Iz Primorja. — Iz Kopanja. — Vestnik „Pedagoškega društva“ v Krškem. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Naše vdovsko društvo.

Pomagaj si sam in pomagaj Ti bode Bog! Ta rek se pri nas še premalo ceni. O tem se pričramo, ako pogledamo v knjige našega „Društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem. Moškega učiteljskega osebja na kranjskih šolah je preko 400 — ženskega osebja tu nismo všteli, ker je po sedanjih pravilih društvo le za učitelje. Od teh 400 učiteljev je v društvo vpisanih le 70 (= 17°/o). Res, da imajo po sedanji uredbi pravo in trajno korist iz društva le oženjeni učitelji; a če pomislimo, da je vsaj polovica učiteljev oženjenih, pogrešamo jih najmanj 130 izmed njih med društveniki vdovskega društva. Če učitelj-oče umrje, dobiva pač njegova vdova, ako je mož služil najmanj deset let, pokojnino in njegovi otroci vzgojnino, a ta je nizko odmerjena. Koliko se zapuščeni vdovi gmotno stanje olajša, če poleg te pokojnine dobiva tudi pokojnino od vdovskega društva! Kaka podpora je to posebno za vzgojo zapuščenih sirot!

V ta namen, da bi se naše učiteljstvo bolj zanimalo za to prekristno društvo, se-

stavil je skrbni in marljivi društveni tajnik g. M. Močnik že lansko leto preosnovno društvenih pravil v tem zmislu, da bi imele tudi učiteljice in neoženjeni učitelji od društva kaj koristi in da bi se pokojnina vdovam in vzgojnina sirotam nekoliko preosnovala in po starosti zvišala. Ta preosnova se je obravnala v odborovih sejah in pri občnem zboru dne 2. kimovca 1889. l. Ker se pa v posameznih točkah ni dosegla jedinstvo, vzprejel se je nasvèt, da v teku leta društveni odbor to stvar še jedenkrat temeljito pretresuje in po vsestranskem obravnavanju v strokovnih listih postavi na dnevni red letošnjemu občnemu zboru.

Temu naročilu je odzval društveni odbor s tem, da se je v seji dne 16. sušca posvetoval o preuredbi društvenih pravil. Gospod tajnik, ki je o tej stvari poročal, predložil je načrt, ki se v nekaterih točkah razločuje od lanskega načrta. Načelno so bili vsi navzoči za preuredbo pravil; g. tajnik potem prebere načrt. — Sicer je nekaj tega že znane iz obravnav lanskega občnega zbora dne 2. kimovca, a zaradi ložjega pregleda in

primerjanja podajemo p. n. čitateljem našim vse nasvetovane premembe. Udje vdovskega društva naj jih blagohotno primerjajo s pravili od dné 3. sušca 1882. l.

Osnova pravil društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem.

§ 1. Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem ima svoj sedež v Ljubljani; namen mu je dvojen:

a) ali zagotavlja svojim društvenikom v življenji prevžitnino (rento), b) ali jamči njihovim vdovam in sirotam za vsako leto pokojnino oziroma vzgojnino.

§ 2. ostane, kakor je v pravilih l. 1882.

II. Člani in dobrotniki.

§ 3. Vsak na javni ljudski šoli na Kranjskem nameščeni učitelj ali podučitelj, istotako vsaka učiteljica ali podučiteljica more biti ud temu društvu.

§ 4. govori o vzprejetji v društvo in ostane po starih pravilih.

§ 5. Kdor izstopi iz društva, izgubi vse pravice do njega pridobljene.

Izstopa pa: a) kdor se pisмено oglašá; b) kdor ne vplačuje doneskov v obrokih po pravilih določenih; c) kdor prostovoljno izstopi od učiteljstva; d) kdor se zaradi hudo delstva iz učiteljstva izloči; e) učiteljica, kadar se omoži, tudi ako ostane pri učiteljstvu; f) kdor se preseli v drugo kronovino avstro-ogerske države, akoravno ostane pri učiteljstvu.

Pod a, b, c, d ni povračila pod e in f se vplačani znesek brez obresti povračuje.

§ 6. govori o dobrotnikih in ostane po starih pravilih.

III. Vplačevanje.

§ 7. Vsak ud brez razločka spola plača 2 gld. vzprejemnine in naznani, ali pristopa záse ali z obiteljo k društvu.

Kdor pristopa le za svojo osobo in zahteva le prevžitnino v življenji, plača tolikrat po goldinarji, kolikor let je dovršil. Za vpla-

čevanje se določi dôba dveh let, tudi se more na mesec vplačevati.

§ 8. Razen tega pa plačujejo neoženjeni po tri gld., oženjeni pa po šest gld. letnine. Ako hoče neoženjen veljati za oženjenega in pravice do društva v tem oziru pridobiti, mora nedostatek pristopnine doplačati in letnino kot oženjen ud vplačevati, sicer velja za neoženjenega.

Oženjeni, nad 50 let stari, se ne vzprejemajo več.

§ 9. govori o vplačevanji, kakor v st. pr. § 10.

IV. Pokojnina, vzgojnina in prevžitnina.

§ 10. Udje društva imajo pravico do pokojnine in vzgojnine za obitelj ali do prevžitnine v življenji za svojo osobo in sicer:

a) Vdove morejo dobivati 120 gld. letne pokojnine, sirote vsaka za se četrtino tega, kar dobe vdove, sirote po očetu in materi pa dvojno vzgojnino do završenega 18. leta starosti;

b) neoženjeni učitelji ali vdovci, ki nimajo otrok do vzgojnine upravičenih in učiteljice pa morejo dobivati po 30 gld. letne prevžitnine v življenji.

§ 11. Po dveletni preizkušnji imajo vdove in sirote društvenikov do vštetega 5. leta od časa pristopa za slučaj smrti soproga oziroma očeta že pravico do 20 gld. pokojnine, oziroma do jedne šestine cele ali dvojne vzgojnine; nadalje vsako završeno petletje pa zopet pravico do 20 gld. pokojnine, oziroma do jedne šestine cele ali dvojne vzgojnine; tako da ima vdova ali sirota tistega uda, ki je 25 let redno in brez dolga vplačeval, pravico do 120 gld. pokojnine, oziroma do 30 ali 60 gld. vzgojnine; leti preizkušnje je tukaj vštevati.

Neoženjenim učiteljem in učiteljicam pa prirašča takoj prvo leto po pristopu prevžitnina vsako leto za 1 gld., tako da po dovršenem 30. letu vplačevanja, ako so upokojeni, dobé pravico do 30 gld. prevžitnine.

§ 12. Vsi učitelji in učiteljice pa nehajo z vplačevanjem po dovršenem 30. letu vplačevanja, a ostanejo jim vse pravice do društva záse in za obitelj, ako so redno vplačevali letnino in nimajo dolga pri društvu.

Za dobo vplačevanja, oziroma oproščenja se jemlje društveno leto.

§ 13. Upokojeni neoženjeni učitelji in njim jednaki vdovci ter učiteljice morejo sicer za čas upokojenja zahtevati prevžitnino za svojo osebo, a ta se jim odmeri po letih vplačevanja, vendar letnine več ne plačujejo.

Vpokojeni oženjeni učitelji pa nimajo pravice do prevžitnine (§ 10. b.)

§ 14. Oženjeni učitelji, sedanji društveniki, obdržé vse pravice dosihmal pridobljene, vendar dobé njih vdove in sirote, ako že 25 let vplačujejo ali bodo vplačevali, pravico do 120 gld. pokojnine, oziroma 30 ali 60 gld. vzgojnine.

Neoženjeni učitelji, sedanji društveniki pa imajo pravico do prevžitnine (§ 13), a kadar dobivajo prevžitnino, ne plačujejo več letnine.

§ 15. Društvo posojuje le tistim udom, ki so že deset let pri društvu in so ves čas redno plačevali letnino. O dovoljitvi posojila in o poroštvu gledé vrnitve sklepa društveni odbor. —

Začne se razgovor o teh pravilih in sklene se, po velikonočnih praznikih v četrtek dné 10. malega travna sklicati pomnoženi odbor.

Uljudno tedaj vabimo vse odbornike in sploh vse društvenike, katerim čas in okoliščine dopuščajo, k tej važni seji, ki bode dné 10. malega travna ob 10. uri v

prostorih katoliške družbe. — Kar se bode tukaj sklenilo, bode se vsem društvenikom naznanilo, da se pravčasno o tem porazumemo. —

Opomnja. *Od l. 1870. smo že trikrat pravila pre naredili, da bi pristop udom zljajšali. A pomisliti je treba, da mora vsako društvo v prvi vrsti skrbeti za to, da dolžnosti do društvenikov opravlja, a tudi samo pri življenji ostane. Dalje je dolžnost vsakemu društvu, da je v jednaki meri pravično vsem po svojih močeh in pravilih. — Ob ustanovitvi društva l. 1860. so se obvezali učitelji, ki so še le po preteku nekaterih let k društvu pristopili, da so vse doplačali, kar so po nastopu prve službe zamudili, tudi čas preizkušnje je trajal 3 leta. Sedaj je to nekako olajšano, a skrbeti se mora po drugih paragrafih, da tisti učitelji, oziroma njih vdove in sirote tudi več dobé, ki so več vplačali; na tem načelu so osnovana nova pravila. Končno omenimo še nasveta g. Fr. Trošta v 24. številu „Učit. Tov.“ pr. l., ki je tudi vsega premisleka vreden, kajti tudi tam velja načelo: pravičnost; glasi se pa takole: Pristopnina za vse jednaka, a letnina se ravna po številu službenih let za časa pristopa k društvu: do 10. službenega leta 6 gld., od 10—15. l. 9 gld., od 15—20. l. 12 gld., od 20—25. l. 15 gld., od 25—30. l. 18 gld., od 30—35. l. 21 gld. in od 35—40. l. pa 24 gld. Vprašanje je, ali to kaj bolj ustreza učiteljem?*

Cenjenemu slovenskemu učiteljstvu!

Potovanje je toli izvrstna šola za okrepčanje telesa in duha, da ga po načinu učinkov ne dosega nobeno drugo podobno sredstvo. O tem je popolnoma prepričan vsakdo, komur se je potovanje k imenovanemu namenu priljubilo, a dvojiti o tem more le ta, ki v to šolo nikoli vstopil ni. Posebno kar se tiče okrepčevanja duha, pripovedovati more vsak takšen popotnik, kako se mu je po izvršenem potovanji krog idéj v tem ali onem oziru razširil in kako si je v tej ali oni

stvari pridobil bodisi do cela novih ali vsaj jasnejših nazorov. Nobena knjiga in nobena, če tudi najzgovornejša usta ne morejo nam v polni meri nadomestiti tega, česar si s svojim spoznavanjem in pozorovanjem pridobivamo.

Poslednjega časa raste tudi na Češkem vedno bolj veselje do potovanja; od te dobe pa, kar podeljujejo podržavljene železnice tudi učiteljstvu znižane cene, opazujemo posebno v tej važni vrsti narodovi živahno gi-

banje v tem oziru. To veselje do potovanja budi in hrani ne le češka literatura, ampak na praktični strani ima velike zasluge za to posebno „Klub českých turistů“ in pa v različnih učiteljskih društvih pogosta in zanimiva predavanja o izvršenem potovanju.

Češki izlet na Slovensko l. 1887. obrnil je posebno pozornost naših širših krogov k prirodnim redkim krasotam zemlje slovenske. Od tega časa, namreč predlanskim in lani, potovalo je k Vam na jug nekoliko malih družeb izmed češkega učiteljstva, in da bi se češki učitelj ne čutil pri Vas kakor v tujini, dal sem nekaterim učiteljem na njih željo odprti list, s katerim sem jih njihovim slovenskim kolegam, znancem svojim, iskreno priporočal. — To je gotovo zeló ugodno pri potovanju, ko pride človek v neznane kraje, med neznane ljudi, pa najde tu v svojem kolegi naravnega prijatelja, kateri ga uljudno vzprejme, s prijaznostjo pouči o vsem, kar se tiče tega mesta in kraja, kateri mu pové, kje naj se nastani, kako in kake izlete naj izvrši in kateri mu je sploh bratski tovariš.

Videč v našem učiteljstvu vedno rastoče hrepenenje po Vašem jugu, ne morem seveda drugače, nego je podpirati in nameravam to torej storiti na način, ki bode, kakor upam, tudi slovenskemu učiteljstvu v prid. Imajoč za svojo namero soglas tudi v krogih češkega učiteljstva po osebnih pogovorih in od posameznih slovenskih učiteljev ugodne dopise, stopam torej sedaj pred cenjeno slovensko učiteljstvo s predlogom, da bi vstopilo s češkim učiteljstvom v kolegijalno vzajemnost pri potovanju. Ta vzajemnost nima biti niti tej niti oni stranki na gmotno škodo ali nadlego, ampak omejevala se bode le (kjer je to možno) na to, da dobi popotni kolega stanovanje na jeden dan ali največ na tri dni, vselej pa prijateljski svét in prijazno poučenje o tamošnjih krajevnih znamenitostih ter drugih posebnostih in razmerah.

Ne menim v to svrho ustanoviti posebnega društva slovenskih in čeških učiteljev s pravili, nikakor ne, tega tudi ni treba; nam bodi prvi in poslednji paragraf kolegijalnost, kakoršna se pri vsakem izo-

braženem učitelji sicer sama ob sebi razumi, in ne dostaje tedaj ničesar drugega, nego da bi v tej zadevi drug o drugem vedel, t. j. da bi vsak učitelj, kateri hoče kolegijalnost tudi v to mér potrditi, k izvrševanju te vzajemnosti pismeno se priglasil. Oglas ta prijaviti more vsak slovenski učitelj naravnost meni na adresu: Žižkov — Praga. Po tem, odkod se kdo pri meni do 15. vélikega travna t. l. zglesi, učinim svoje daljše dispozicije.

V praktični izvršitvi mislim si stvar tako-le: 1. Vsak potovalec dobi imenik vseh zglasencev z njih bivališči (z okrajem in pošto). — 2. Vsakdo bode imel pri sebi a) svojo fotografijo (kakor je to pri turistiških društvih običaj), na katere robu bode njegov podpis z drugim potrjevalnim podpisom, in b) listek, ki o tej kolegijalni vzajemnosti svedoči. — 3. Štirinajst dni pred odhodom naznani kolega kolegi, da ga obišče, in če bi oni bil že na poti in prišel bi n. pr. v Maribor, piše odtod koj tega dné svojemu kolegi v Celje, da se jutri popóludne (ali popjutrišnjem dopóludne) pri njem oglasi itd. — 4. Pri kolegi, kateremu po prihodu pokaže svojo fotografijo in listek te kolegijalne vzajemnosti, dobi kolega (ako mogoče) prenočišče, gotovo pa vse poučenje, kakor: kam naj na hrano gre in katere znamenitosti naj si ogleda; ako možno, spremlja kolega kolego povsod sam ali mu preskrbi voditelja, — dalje pa se od njega n i č e s a r v e č ne zahteva.

Jako ugodno je to, da se počitnice na Češkem in Moravskem začenjajo že 16. mal. srpana, pri Vas na jugu pa nekoliko pozneje.

Kolikor češko potujoče učiteljstvo poznam, mu je na poti glavno za osebo svojega kolege, manj pa za to, da bi dobil pri njem stanovanja. Češki učitelj išče torej v svojem slovenskem kolegi ljubega tovariša, kateri ga v vseh mestnih in krajevnih znamenitostih ter drugih razmerah postrežljivo pouči, — v krajih pa, kjer so gostilnice z izbami za popotnike, ne misli češki učitelj nadlegovati svojega slovenskega kolege s prenočiščem, ako ni dotični kolega v okolnostih, da bi mu je mogel brez težkoč ponuditi.

Tukaj v Pragi smo za vzprejem in stanovanje slovenskih kolegov dovolj pripravljene; moremo jim v počitnicah sedaj s 50 posteljami postreči. Prago more si slovenski gost v spremstvu svojega češkega kolege za 5 dni dobro ogledati, odtod pa izlete delati na 1, 2, 3 dni na vse strani češkega kraljestva k drugim kolegam.

Bodočega leta bode v Pragi, kakor znano, jubilejna razstava, katere se bodo tudi češki pedagogi bogato udeležili. Da bi jo tedaj

učiteljstvo oddaljenejših krajev moglo mnogobrojno obiskati, bode se za njih stanovanja v velikem obsegu skrbelo in na ta način morejo tudi naši južni kolegi biti zagotovljeni, da tukaj vse storimo, da bi jim bivanje v Pragi bilo prijetno in koristno v vsakem oziru ter jim ostalo v milem in blagem spominu.

V Pragi, dné 15. sušca 1890.

Jan Lego.

Nekaj črtic iz šolskega življenja v Kamniku v minolih stoletjih.

b) Obrtni razred.

V nekaterih zemljepisnih knjigah se še dandanes bere: „Kamnik ima živahno čipkarijo“. Ko sem pa prišel službovat v Kamnik, začudil sem se, da tu o nji skoraj niti duha niti sluha ni. V Kamniku samem se je čipkarija že zdavnaj opustila; le kaka stara babica se še peča ž njo. V okolici pa tudi pojema. Izdelki se tudi ne morejo primerjati z onimi iz Idrije in drugih krajev, kajti čipkarija se na kamniški šoli dandanes ne goji.

Pač pa so se čipkarija in druga ročna dela, kakor tudi sviloreja gojile že pred sto leti na kamniški glavni šoli v posebnem razredu — „Industrieclasse“ imenovanim.

Razven zgoraj imenovanih učiteljev se bere okoli leta 1777. tudi o učiteljici Elizabeti Jenič. Začetka l. 1788. je pa prosil direktor Rape deželno oblastvo, naj se namesti na kamniški šoli učiteljski pomočnik Janez Kehl, da bi se s pomočjo njega in njegove soproge ustanovila tu obrtna šola („Industrieschule“). Deželno oblastvo je to z veseljem privolilo. Pogajalo se je potem delj časa zaradi plače omenjenih dveh. Razven brezplačnega stanovanja v šolskem poslopij Janez Kehl ni imel drugih dohodkov, kakor ukovino (šolnino). Ukovina je znašala vsak mesec po 10 kr. od vsacega otroka, pri nerednih roditeljih se je pa ta vsota zvišala

na 20 kr. Za Marijo Kehl je pa prosilo mestno starešinstvo, naj se ji podeli iz normalno-šolskega zaklada vsako leto po 80 gld. Ker deželno oblastvo tej prošnji ni ustreglo, zapustila sta Janez in Marija Kehl Kamnik. Ustanovljeni obrtni razred pa je vse jedno še dalje obstal. Poučevanje se je navadno izročilo učiteljici, katera je imela prosto stanovanje poleg obrtnega razreda.

Leta 1788. je obiskovalo od 39 učenk obrtni razred 29 učenk.

Dné 26. vinotoka 1788. je izdalo deželno oblastvo ukaz, da mora na šolah, na katerih je tudi šolska delarna („Arbeits-classe“), dotični učitelj ali dotična učiteljica narediti zapisnik vseh delujočih učencev in učenk. Razven tega mora tudi vsak teden vpisati, kakšna dela in v koliko času so jih učenci in učenke izdelali. Ta zapisnik se mora po sklepu vsacega poluletnja poslati deželnemu oblastvu. Pri poluletnih preizkušnjah, kakor tudi pri nadzorovanji naj učenci in učenke v istem tečaju izdelana dela imajo pred seboj ter jih razstavo obiskujočim pokažejo.

Za Marijo Kehl so bile „industrijalne“ učiteljice: do l. 1790. Marija Ana Irlich, od l. 1890. Neža Mejač in od l. 1794—1799. Marija Jenič.

Leta 1793. prištedilo je učiteljstvo od ukovine 20 gld. 17 kr. Ta denar so porabili

za ustanovitev sviloreje. Vsadili so več murb ter kupili več sviloprejšnih jajec. Sviloreja se je izročila „industrijalni“ učiteljici. Leta 1799. so se ločili na prošnjo direktorja o. Abunda Pilpacha učenci od učenk. Dekliška šola se od tega časa ni več združila z deško šolo. Kmalu potem se je tudi

umaknila iz istega poslopja. Dekliška šola je bila izročena do l. 1855. samo učiteljicam, zdaj je pa pod moškim voditeljstvom. „Industrijalnih“ učiteljic ni bilo več, nastala je tudi tu reakcija — čipkarija in sviloreja sta se opustili.

L. Stiasný — Kamnik.

Zrno do zrna — pogača!

Vsak vzgojevalec vé, da prava vzgoja — med drugim — sestoji iz jako mnogo malenkostij. Na vse te je pa treba paziti. Če je bil klic: „Dobrih mater nam dajte!“ že v Napoleonovih časih upravičen, je danes še veliko bolj. Tako kliče vsak, kdor se le količkaj briga za pravo vzgojo národa ter njegovo boljšo bodočnost. Kje pa dobiti dobrih mater? Lehko se reče, da se sedanje matere — ne vse, a večina pa — kar skušajo, katera bo svojo deco bolj razgojila in razvadila. A če so nasledki te razvaje že za dečke pogubni, koliko bolj so pa še za deklice! Časih so rekli: „Jaz gospod, ti gospod, kdo bo pa krave pasel?“ A danes se pa lahko dostavi: „Jaz gospa, ti gospa, katera bo pa kuhala, pometala, otroke oskrbovala itd.“ Med drugimi napakami pri dekliški vzgoji ni najmanjša ta, da matere puščajo svoje hčere brez dela, mesto da bi jih koj iz mladega urile v vseh domačih opravilih. Te ubožice se potem dolgočasijo, in da ta dolg čas vsaj nekoliko preženo, hodijo k sosedom, sorodnikom itd. v vas. In — kaj se mar tam razvedrujejo s primernimi igrami? Kaj še, saj jih ne znajo! Kdaj smo se otroci pošteno in primerno igrali, ne da bi nas kdo učil? A dandanes so se vse otroške igre poizgubile in otroci se podé po cesti brez namena. Igrajo se torej pri sosedu ne, pač pa poslušajo pogovore odraslih ljudij, ki se še ne zmenijo za to ter s tem pohušujejo mladino. A otroci se ne pokazé le sami pri takih pogovorih, nego raznašajo jih čestokrat popolnoma popačene — po hišah ter s tem provzročujejo časih največje zdražbe.

Predaleč bi zašel, če bi hotel naštevati slabe posledice pohajkovanja po hišah. A nasledke tega pohajkovanja čutimo najprvo mi v šoli, a čutili jih bodo otroci sami še huje, ko bodo dorastli. Manjka nam torej skrbnih mater in za to je dostikrat tudi ves naš trud v šoli zastoj. So ljudje, ki dostikrat vso krivdo zvrčajo na šolo. Od šole zahtevajo vse, a za domačo hišo se ne zmenijo. Šola naj dela čudeže, katerih bi niti slaba domača družba ne mogla uničiti! Dobro bi to pač bilo, če bi bilo mogoče. A dokler bo domača hiša pasivna, ali celo šolske nauke direktno ali indirektno podkopavala, tako dolgo ne bomo mogli kazati pravih uspehov v vzgoji. Brez domače podpore je šola podobna razbiti ladiji sredi razburjenega morja. Reši se morebiti kdo, a večina ne. Toda, če tudi so razmere tako neugodne, obupati pa ne smemo. Sveta dolžnost naša je delati na preporod družine. Vsako malenkost moramo porabiti, če le more vzvišenemu namenu služiti.

Na jedno tako malenkost bi danes posebno rad opozoril č. gč. koleginje in ta malenkost je: gojitev cvetic. Meni se zdi, da je dekle brez cvetic, kakor duša brez milosti božje. Cvetice se ujemajo z vso dekliško naravo in v dekliških národnih pesmih imajo cvetice vedno častno mesto. Časih so bili priljubljeni „nagelček, rozenkravt, rožmarin“, ko drugih cvetic naša dekleta še niso toliko poznala, dandanes pa so jim priljubljene tudi rože. Seveda jih rajše trgajo, nego gojé, a vadimo jih, da bodo svoje trgale. Ni je skoraj hiše, kjer ne bi bilo par m^2 prostora. Ta se prekoplje, pre-

gnoji in poravna. Sadik je pa lahko dobiti zastoj v šolskih ali drugih vrtih. Morebiti bo katera č. gč. koleginja zmajala z glavo, češ: Kaj hoče dekcle s takim prostorčkom in temi cveticami! No — prostorček bo pripravila, cvetice sadila in oskrbovala, ko dorastó, jih bo pa v šopke vezala in darila roditeljem in sorodnikom za god. Vse to ji bode vzelo vsaj nekaj časa, katerega bi bila sicer prebila po hišah in dostikrat v slabi družbi. In kako bo vesela, če bo s svojimi cveticami oveselila roditelje ali sorodnike! S tem se bo vadila dela in plemeniti čuti se ji bodo razvijali v srci. Dekleta bodo tekmovala med sabo, katera bo imela lepši vrtec in ukus si bodo blažila, če jih navajamo, kako treba za-

saditi lepe skupine cvetic. Veselje do cvetic bo pa rastlo z uspehi. Šaj ga ni blažjega veselja, nego v božji prirodi! In s časom si bode vrtec razširila in privzela vanj še družih koristnih rastlin, da bo vsaj poznala peteršilj in vedela čemu je, predno postane gospodinja.

Vem, da vas veselé v šopku proste cvetice ali pa roža na prsih; a še bolj boste vesele lepih cvetičnih gredic svojih učenk, ki vam bodo dan na dan nosile pisanega cvetja s svojih vrtov in vam s tem kazala svojo hvaležnost za dobre navode, katere rajši slišijo iz vaših nego iz naših ust.

Na delo torej!

Janko Žirovnik — Gorje.

Knjiga Slovenska

XIX. veku.

*

Davorin Trstenjak (Martin Terstenjak) r. 8. nov. 1817 v Kralovcih, v fari sv. Jurija na Ščavnici, tu in v Radgoni dovršil prve šole, latinske l. 1836 v Mariboru, modroslovne l. 1840 v Gradcu in Zagrebu, bogoslovne v Gradcu, l. 1844 postal mašnik, bil kaplan v Slivnici, Ljutomeru, Ptujju, l. 1850 učitelj verozakona, slovenščine in zgodovine na gimnaziji v Mariboru, l. 1861 župnik pri sv. Juriju pod Rifnikom, l. 1868 na Ponikvi, l. 1879 v Starem Trgu pri Slovenjem Gradcu, kjer je umrl 2. febr. l. 1890.

Na književnem polju je jel delovati l. 1837 ter se je trudil na njem celih petdeset let, do l. 1887, pod raznimi znaki in naslovi p. Kralovski, Borko vlastelin Kralovski, Ilir ili Slavjan iz Štajera, M. T., Davorin (Davor cf. Mars), D—n, D. T—k., Vesti iz Štajera, iz Ptujja, od Drave, od Voglajne, Štajerski rešetar, Juste milieu, §§., *, E., Vicko Dragan, Vitomar, Dalibor, *Ἐπιχαρμος* t. j. Epicharmos itd.

Zvezda (Tam za goro zvezda svéti, — Oj kak jasno se bliščí!) je pesem, katero je Davorin zložil l. 1837, ki se — sloveča po mičnem napevu (dr. G. Ipavic) — tiskana nahaja sedaj v Kresu l. 1884 (IV. str. 296). Takrat je bil zložil tudi dramo: „Nevesta iz otoka Cypros“, katere osodo sam popisuje v Slov. Narodu l. 1876. — Danica Ilirska l. 1839 ima „Leljice“, od Lelja, boga ljubavi, zl. D. Terstenjak (V. 3); Molba (Polag novogàrkoga br. 14). — Nar. pèsni ilirske, St. Vraz l. 1839, pa: Nevernost (str. 71). Dva groba (str. 123). — Zora Dalmatijska u Zadru l. 1844. god. I. br. 9: Dopis iz Gradca nēmačkog, v kojem Borko vlastelin Kralovski razodeva svojo radost o novem listu slavjanskem, svetuje vzajemni pravopis, ter priobčuje v njem pèsni: I. Život, život rode! II. Radost. III. Neizcèrpljivi vrutak. IV. Hlepnja. V. Duhu Ivana Gundulića (sonet). V III. pesni sercu svojemu kaže uteho:

U pèsničtvu svetom
Tamo vir života,
Prometejske iskre
Svètovah lèpota.

1. Mesec Marije ali častenje presv. Device Marije skoz eden celi mesec z vsakdanjimi premišlevanji, z molitvami in z izgledi iz življenja svetnikov, tudi s kratkim opisom naj imenitnejših Marijinih svetstev, katere slovenski romarji obiskavajo. U Gradcu 1842. 12. XVI. 260 str. Poslovenil **M. T.** — II. nat. 1856. Založil Sirolla u Gradcu. — V predgovoru pripoveduje Martin Terstenjak, kje in kedaj se je častenje Device Marije skoz celi mesec majnik pričelo, kako razširjalo, s kolikim haskom, ter pravi: „Jas sim tu iz nemških knjižic Monat Mariae Wien 1830 Verlag d. Mechitaristen Congregation — ino iz francozke Mois de Marie presvetlega škofa Verdenskega g. Le Turnéra razločne in marsiktere premišlavanja, molitve in izgleda . . nabral ino na naš slovenski jezik prestavil . . . ino zadnič opis naj glasovitnejših Marijinih svetstev, katere vi radi obiskavate, pridal (na pr. Marija na gori, v Rušah, v Pušavi, Marija nova Štifta, v Pletruščah, Polska mati božja, Marija na brijavji gori, M. Podsredska, na sladki gori, jezarska, na tinski gori, Marija Hülf, Trošt, v Lankovcah, M. Cell, lušarska, M. Bistrica, v terški gorici . .). Pesmena čast Marije matere božje: Tauzentkrat bodi češena; od naj slajšega serca Jezusa Kristusa. Zahvalnica. — Tak primite s veseljem tote bukvice u vaše roke, in opotrebljavajte nje za vašo srečo, za čast in povišanje Marijino, ona vam bo ljubezniva zagovornica pri Bogu ino mati milosti . . Na konci še vas prosim, kdar te vaše prošnje k materi božji preblaženi Devici pošilali, ter tudi mene u vaše molitve sklenite itd.“ Poprašan o tej knjižici — sporočil mi je l. 1886 po dr. Jos. Pajku nekako ponosen: „Naznanite to g. prof. Marnu, naj slovenski svet zve, da nisem se samo s ajdovsko mythologijo pečal“.

V Novicah se je Davorin oglasil prvokrat l. 1846 str. 47: Slava kmetijstva. V listu 24: Perva vožnja na železnici

skoz slovensko zemljo. Od Dunaja do Celja 2. dan Rožniga cveta 1846. V spomin tega dneva je bila zložena pričujoča pesem: „Kakšín vrisk se širi iz daljine? — Kaj pomeni visokoleteči — Dim in hlap? Ali vihrí dolj od Sevra — Gota divjiga nezmérna četa, — In markomanskih kónj presilna versta, — Al' groznih Hunov černa gnusna truma? — Čuj drag' Slovenec vriš in piš, — Čuj hrum in šum, čuj silno ropotanje! — Pa ne prestraši se itd.“ — na hlaponi „Drava“ po svobodni železnohlaponski meri, pravi pesnik Kralovski iz Štajarskiga. — „Poštovanja vredni duhovnik, g. Davorin Terstenjak, so trem nar marljivšim slovenskim učencam latinskih šol v Marburgu po g. učeniku izročili vsakemu po eno križovačo (str. 196 cf. M. Majer)“. — L. 1848 resno opominja, naj Slovenci hité pred prestolje ljubeznivega Cesarja ter razodenejo mu svoje skupne potrebe v posebni prošnji pod naslovom: Bratje Slovenci po Krajnski, Koroški in Štajarski deželi (str. 67)! — za zedinjeno Slovenijo in za to, da se slovenska stran Sekavske škofije k Lavantinski pridruži in škofov sedež ali v Celje, ali v Marburg, ali pa na Ptuj prestavi (str. 79). — L. 1850 je dobil zlati križ za zasluge z duhovno postrežbo bolnikom l. 1848—9 v Ptuj v dveh boleznicah (str. 177); kot gimnazijski učitelj v Marburgu je posebej podučeval učiteljske pripravnike v slovenščini in dušeslovju (str. 212), ter z Matijašičem vred ustanovil slovensko knjižnico na gimnaziji (Novic. 1851 str. 4.) — L. 1852 poroča v dopisu od Ščavince o smrti dveh prijateljev slovenskih rodoljubov, in iz Maribora nekoliko o gimnaziji (str. 232). — L. 1853 pa se prikaže Davorin Terstenjak na znanstvenem polju: „Saxa loquuntur! . . Gré za brambo stare naše in za vterdenje nove Slave. V slavnih historičkih uspomnih bodete dobili novo naušjenje in ponosito bodete kazali na stari čas in rekli: kar se je dolgo drugim prilastovalo, to je naše, plod in sad slovenskega duha (str. 48)“. Ker je Davorinovo neumorno in ogromno delovanje v Novicah celo na drobno opisal Anton Trstenjak (str. 21—31), naj jaz tukaj oménim le stvari, ka-

tere se mi zdijo bolj znamenite v slovenskem slovstvu.

Pesmi njegove niso brez solí. Razun „Vožnje po železnici“ glej pesem „Vodniku“ l. 1858 (str. 76) in „Epilog“ o stoletnici Mariborske gimnazije (str. 258—9); „Pri-sega“ o pričetku Celjske čitalnice l. 1862 (str. 69); „Sokolska“ l. 1864 (str. 411).

Povésti in povéstice (novele, humoreske) na pr. l. 1857: Novo leto 1824. Spoznanje. Slutnja. O jezerih med Slovenci. Usmiljena Slovenka. Sveta vira (porota). — L. 1858: V Verbovcu o ženitvi in gostovanju. L. 1860: Slovenski Leander.

Potni listi p. l. 1857: Od Kisle Vode blizo Rogatca. Iz stare Celeje. Iz Solčavskih planin. Pisma o Slovencih in Slovenkah I—III: Od slovenskih tergov. Pesničarji in Šavníčarji. Bled cf. kranjski Gorevec pa štajarski Dolanec. L. 1858. IV: O Ljubljani in o Vodniku. L. 1859 iz potne bisage XVI pisem, v katerih ljubko pripoveduje, kako je s pobratimom dr. J. Bleiweisom hodil po Kranjskem ter obiskal Podlipskega, Križnogorskega, Poženčana, L. Pintarja, dr. Tomana, Bl. Potočnika itd. Krepka je p. Kolednica za novo leto 1864.

Životopisne črtice na p. o Stanku Vrazu in njegovi slovstveni zapuščini l. 1854; o škofu Baragi; o smrti Slomšekovi l. 1862, Stojanovi l. 1863; o smrti Ernestine Pleiweisove l. 1870, o zlatomašniku dr. Jos. Muršecu l. 1880. — O sv. Cirilu in Metodu že l. 1857: Ali tudi Slovenci naj praznujejo spomin njune apostolske delavnosti; l. 1862 o tisočletnici sv. Cirila in Metoda; o njuni svečanosti po listu v Celje in Ljutomer l. 1863, v Ptuj l. 1864. — Ocene slovenskih knjig so skor le oznanila p. Arkiv za povjestnico jugoslavensku knj. IV. l. 1857. Ueber den Ursprung und die Heimath des Glagolismus v. P. J. Šafařík l. 1858. Alphabet der Geografie v. Teubel l. 1859. Ueber die Wichtigkeit der slav. tradit. Lit. als Quelle der Mythologie v. dr. Krek. l. 1869. Drevnějšij period istorii Slavjan, sp. Gilferding l. 1870. — Drugi ondi naštetih spisi so ali starozgodovinskega, mytholo-

gičnega, narodo- in krajepisnega, ali tudi jezikoslovnega značaja (cf. Navratilov odgovor l. 1853 str. 371).

Slovenija, vredoval M. Cigale v Ljubljani, ima nekatere njegove dopise iz Štajera, od Drave, iz Ptuja na pr. l. 1848 o Jelačiču banu . . : „Iz lica je vsaki nekaj druga mu bral, eden junaštvo drugi dobroto, oči so kazale nadušenje, visoko čelo velike misli, Če ravno so se pred nekimi dnevi vse sorte razsodi storili čez njega in njegovo djanje tako je vendar njegova osobnost nekakšno zabajavno ino očaravno moč izkazala, ino če ravno ne politiških mnenj prevernila, vendar nevgodne poprejšne vkročala (str. 42)“. — Zoper volitev v Frankfurt (47); pisarska in učiteljska versta ljudi je zoper slovenščino v kancelije in šole; o nemških katolikih (Ronge), o vojski mej Madjari in Horvati. O prihodnem ustrojenji in uredjenji Austrie (99) — za zedinjeno Slovenijo; za Jelačiča in Horvate zoper Nemce in Madjare (123); zoper Dunajski zbor: „Al Austrio, al pa smert, zakaj brez Austrie tako ni življenja za Slovence“ (142) . . Ali Davor je tudi po njoj (Slovenii) zamahnil meč kervavi (155) itd. — L. 1849 na pr.: Slovenci pozor! Nabirajmo podpisov za vseobčo slovensko prošnjo! V Gradcu ne pustijo slovenski dopisovati v škofijo; na Kranjskem se nekteri terdovratno deržijo starega prapopisa; nekteri duhovniki se protivijo sjedinenju slovenskega dela sekovske škofije s labodskoj iz razlogov, katere bomo s njihovimi imeni o svojem času malo pregledali (247). O slovenščini v šole in pisarne deželske in duhovske (350). Politiško stanje Slovincov. — „Neuzdaj se u me — Dragi kume, — Nego u se — I u svoje kljuse!“ — O politiških novih uradnikih . . Věsti iz Štajara polne pelina . . „Da naše učilne gimnazije ne manje kakor ludske i višje šole do nekoje dobe niso bile druga nego zavodi — naprave poněmčanja, toga ni trěba vam praviti, to je dovolje znano . . . Od sušcovih danov je v Mariboru slovenskoj mladeži toliko blažesti zasvanulo, da su od učitelja g. Matjašiča, v čegar persih poněm-

čivanje še nije slovenskoga duha zavsema umorilo, po dvaput na teden podučanje v slovenskoj slovnici prijmali. S tim skupim — pičlim naukom morali su se rodjeni slovenski mladiči zadovoliti kroz vse leto 1848... Kakor se čuje, je nek nemškutarski šologleda učitele, ki slovensku slovnico učijo, opomenul, naj se poboljšajo t. j. naj nemšku slovnico učijo! . . . Nek sirovi učitel v Ljubljani je svojim učencom ki so se za slovensku poduku oglasili, rekel: „Le domu pojte vi krave past, tam se bote slovensko učili! . . .“ Dva

mariboržka gimnazialna učitelja se pogovarjata od te strašne (!) prederznosti (!?) ljubljanskih učencov, kakor je v „Lloidu“ ta reč popisana bila. Jeden v vsej svojoj profesorskoj mudrosti obsodi te prederzneže takole: „Man soll sie zum Militär stellen“. Risum teneatis amici! . . . Ljubljena šolska mladina v Ljubljani! stoj čversta kakor zidi grada; Ljubljana je serce vsih Slovincov, na vas gledaju vsi ostali učenci v Mariboru, v Celju, bodite jim izgled gorečega rodoljubja (410 cf. Cafov i Terstenjak)! itd. —

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

II. Preizkušnje učne usposobljenosti.

Na drugem mestu smo objavili razpis c. kr. izpraševalne komisije za ljudske šole v Ljubljani gledé prihodnje preizkušnje. Mnogokrat se je že pripetilo, da prošnje za pripust k tej preizkušnji niso bile pravilno osnovane tako gledé vsebine kakor gledé vnanje oblike, navzlic temu, da je razpis dotične komisije popolnoma jasen. Tako je n. pr. mnogokrat prošnja namerjena in nadpisana na izpraševalno komisijo, ne pa na okrajni šolski svèt, kateri mora prvi odločiti, ali se kandidat pripusti k preizkušnji ali ne. Nepravilno osnovana prošnja že sama ob sebi ne napravi dobrega utisa na šolska oblastva in na izpraševalno komisijo, morejo pa biti nasledki tudi taki, da prosilec ne pride do preizkušnje, ker se je vsled potrebnih naknadnih pojasnil obrok že prekoračil. Da se takim nedostatnostim dotični prosilci laže izognejo, priobčimo iz ministerskega ukaza z dné 31. mal. srpana 1886, št. 6033 tista določila, ki se tičejo prošenj o pripustu k preizkušnji.*)

*) Ukaz priobčimo v originalu (nemško), ker nimamo avtentične prestave. Iz tega pa se ne more sklepati, da bi moral n. pr. kandidat, ki se oglasi k preizkušnji le za slovenski pouk, prošnjo nemško spisati. — Ured.

Art. II. Lehrbefähigungsprüfung für allgemeine Volksschulen.

1. Der Bewerber um Zulassung zur Prüfung hat ein von ihm selbst geschriebenes, an die Bezirksschulbehörde gerichtetes Gesuch bei seiner Schulleitung einzubringen. In dem Gesuche ist genau anzugeben, vor welcher Commission und für welche Unterrichtssprache (Unterrichtssprachen) der Bewerber sich der Prüfung unterziehen will, und allfällig, ob er auch die Befähigung anstrebt, eine andere Landessprache (Landessprachen) oder an allgemeinen Volksschulen mit nichtdeutscher Unterrichtssprache die deutsche Sprache als Unterrichtsgegenstand lehren zu können.

Dem Gesuche sind beizuschliessen:

- a) Eine kurze Darstellung der Lebensverhältnisse und des Bildungsganges;
- b) das an einer Lehrer- (Lehrerinnen-) Bildungsanstalt erworbene Reifezeugnis;
- c) der Nachweis über eine mindestens zweijährige, nach bestandener Reifeprüfung zurückgelegte Verwendung im praktischen Schuldienste an einer öffentlichen oder mit dem Öffentlichkeitsrechte versehenen Privatvolksschule.

Candidatinnen haben überdies den Nachweis (Reifezeugnis, Lehrbefähigungszeugnis als Arbeitslehrerin) zu liefern, dass sie zur Anstellung als Lehrerin für weibliche Handarbeiten an allgemeinen Volksschulen mit der betreffenden Unterrichtssprache (Unterrichtssprachen) befähigt erklärt sind.

Prüfungskandidaten, welche an keiner Schule in Verwendung sind, haben das vorschriftsmässig ausgefertigte Gesuch mit Beischluss ihrer Dienstzeugnisse unmittelbar bei der Bezirksschulbehörde, in deren Bereich sie zuletzt in Verwendung gewesen sind, einzubringen. Solchen Gesuchen ist auch ein von einem Amtsarzte ausgestelltes Zeugnis über physische Eignung des Bewerbers zum Lehrberufe insbesodere darüber, dass der Candidat vollsinnig ist und kein auffallendes Gebrechen des Sprachorganes hat, anzuschliessen.

2. Wenn die vorgeschriebenen Zeugnisse und Nachweise beigebracht sind, entscheidet die Bezirksschulbehörde nach Würdigung der Verwendung der Bittsteller im Schuldienste über die Zulassung derselben zur Prüfung und verständigt im Zulassungsfalle die betreffende Prüfungscommission mit Übermittlung der Acten.

Wird die Verwendung des Candidaten im praktischen Schuldienste als nicht zufriedenstellend erkannt, so wird demselben das Gesuch mit Angabe der Gründe und mit dem Bemerkten zurückgestellt, dass es ihm freisteht, in einem späteren Termine seine Bitte zu erneuern.

III. Statistično popisovanje ljudskih šol leta 1890.

V dodatek k ministerskemu ukazu od dné 9. kimovca 1889. l., št. 14.499 je vis. c. kr. deželni šolski svét razglasil nastopni razpis vis. c. kr. naučnega ministerstva:*)

*) Prav kakor določuje ta ministerski razpis, odgovorili smo v 6. številki gospodu I. Z., ki nam je stavlil dotično (šesto) vprašanje. — *Ured.*

Z. 555
L. Sch. R.

Aus Anlass einer gestellten Anfrage inbetreff der Durchführung der mit dem Erlasse des hohen Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 9. September 1889, Z. 14.499 (Min. Verord. Bl. ex 1889 Nr. 47) angeordneten statistischen Aufnahme der Volksschulen hat das genannte Ministerium mit Beziehung auf die Ministerialverordnung vom 12. Februar 1884, Z. 23.122, P. 1 (Min. Verord. Bl. ex 1884, Nr. 4) erklärt, dass in die Schulumatrik lediglich die sämtlichen im schulpflichtigen Alter stehenden Kinder, welche in der Schulgemeinde wohnen, keineswegs aber auch solche Kinder einzutragen sind, welche die Schule in der Schulgemeinde besuchen, jedoch in einer anderen Schulgemeinde wohnen.

Dagegen gehören in den Katalog einer jeden Volksschule nur diejenigen Kinder — ohne Rücksicht auf ihren Wohnort, — welche in die betreffende Volksschule thatsächlich Aufnahme gefunden haben.

Hiernach wird bei der erwähnten statistischen Aufnahme der Volksschulen in Bezug auf die Beantwortung der Fragen im IV. Abschnitte: „Der Schulbesuch“ des vorgeschriebenen Formulars A, Fragepunkt 24 und die folgenden, vorzugehen sein.

Hievon sind der Bezirksschulinspector und Schulleitungen des dortigen Schulbezirkes (der Bezirksschulinspector und die Schulleitungen des Stadtbezirkes) unverzüglich zu verständigen.

Laibach am 16. März 1890.

Der k. k. Landespräsident:

Winkler m. p.

An alle k. k. Bezirksschulrätthe in Krain.

Književnost.

Narodne legende za slovensko mladino, nabral, izdal in založil Anton Kosi, učitelj v Središči na Štajerskem, prvi zvezek, natisnil W. Blanke v Ptuj 1890, 8°, 40 strani, cena 18 kr. — Po slovenskih knjigah nahajamo sicer mnogo legend, ali ker so te namešane med drugimi spisi in razpravami, ki navadno niso za nežno mladino spisane in ker legende same tudi niso vse za mladino, nimajo za šolo in šolsko mladino tolike vrednosti. Če jih hoče učitelj v šoli porabiti, mora jih sele iskati, izbirati in prirojovati. V knjigah, ki so jedino šolski mladini namenjene, pa jih razun v „Vrtci“ prav redko nahajamo in vender so po svoji vsebini in obliki kaj mikavne. Otroci jih prav radi in pazljivo poslušajo in beró in so vsled tega in zaradi svojega zadržaja vplivno sredstvo za pravi duševni razvoj nežne mladine. Gospod izdavitelj je torej dobro ukrenil, da se je lotil nabiranja narodnih legend za mladino. To je prva otroška knjiga te vrste. Legende so kratke in take najbolj prijajo otroškemu

duhu. V njih se izražajo in spoznavajo razne božje lastnosti. Zasluga pisateljeva pa ni samo, da jih je nabiral po knjigah, ampak skoraj polovico jih je sam v narodu nabral in napisal. — Tudi vnanja oblika knjige je lična, papir dober in tisk razločen cena nizka. Le škoda, da motijo nekateri tiskovni pogoški. Prav toplo jo priporočamo šolam, šolskim knjižnicam in šolskim otrokom ter želimo, da bi se dobro razpečavala!

A. Ž.

Službovnik za cesarsko in kraljevo vojsko. Tretji del. Pehota in lovska četa; poslovenil in založil Andrej Komel pl. Sočebčan, c. in kr. major v p. Drugi natis službovnika z leta 1876. Ljubljana 1890, založil pisatelj, tiskala „Narodna tiskarna“, cena 15 kr. — V 6. številki smo omenili in priporočili „organizacijo vojsstva“ kot deveto knjigo istega marljivega pisatelja. Danes istotako priporočamo pričujočo knjižico, s katero je gospod pisatelj pomnožil slovensko slovstvo.

Vprašanja in odgovori.

Osmo vprašanje. Kdaj se dajejo učencem „izpustnice“, ko prestopijo iz vsakdanje v ponavljalno šolo ali ko izstopijo iz ponavljalne šole?

Odgovor. Po § 17. deželnega zakona z dné 29. malega travna 1873. l. traja šolska dolžnost na deželi praviloma do izpolnjenega 12. leta. Za take otroke je po § 1. deželnega zakona od dné 28. svečana 1874. l. uvedena ponavljalna šola, katero morajo obiskovati otroci po izpustu iz vsakdanje šole do izpolnjenega 14. leta starosti. Preden torej otroci prestopijo v ponavljalno šolo, morajo iz vsakdanje šole izpušteni biti, to se pravi, da morajo dobiti „izpustnico“ pred prestopom v ponavljalno šolo. Teh določil se je tudi iz tega vzroka držati, ker se v mnogih krajih važnost „izpustnice“ premalo ceni. Roditelji in otroci menijo, da zadostuje samo izpolnjeno 12. starostno leto za izstop iz vsakdanje šole in mnogo jih z 12. letom v istini in po svojem mnenji upravičeno zapusti vsakdanjo šolo, ne mené se za „izpustnico“. Do „izpustnice“ pa so po določeni starosti upravičeni le otroci, ki imajo zakonito predpisane znanosti (§ 21. drž. š. zakona). Ako se tedaj strogo drži načela, da se brez „izpustnice“ noben otrok ne vzprejme v ponavljalno šolo, ne bodo dohajali otroci v to šolo, kateri po svojih znanostih še spa-

dajo v vsakdanjo šolo. Z doslednim postopanjem v tej stvari pride šele „izpustnica“ do veljave, katero zasluži.

Deveto vprašanje. Ali mora biti otrok v četrtem ali vsaj v tretjem oddelku (to je na jednorazrednici v drugem ali vsaj v prvem oddelku zgornje skupine), da se sme izpustiti iz vsakdanje šole, ali zadostuje, če je šele v drugem oddelku (to je v drugem oddelku spodnje skupine), pa je že 12 let star in ima v glavnih predmetih vsaj zadostno?

Odgovor. Po deželi je mnogo vasij, za katere se šolodolžna doba po § 17. deželnega zakona od dné 29. malega travna 1873. l. prične šele z izpolnjenim sedmim ali celo z izpolnjenim osmim letom. Mnogo tacih otrok tedaj z izpolnjenim dvanajstim letom ne dovrši ali ne more dovršiti četrtega ali najvišjega šolskega oddelka. Ti otroci torej, ki niso sami zakrivali, da niso prišli do 12. leta v najvišji šolski oddelk, so nekako upravičeni, da se iz vsakdanje šole izpusté že iz tretjega šolskega oddelka, ako so tū zadostili. Ako je pa dvanajstleten otrok šele v drugem oddelku nižje skupine, krivo je temu navadno slabo šolsko obiskovanje, lenoba, zanikrnost otroka in roditeljev, odtegotvanje šoli itd. Ker znanosti iz verouka, branja, pisanja,

računstva na tej stopinji izpusta nikakor ne upravičujejo, nemore se torej otrok nikakor izpustiti. Ako je pa slučaj tak, da temu niso niti roditelji niti otrok vzrok in si šolsko vodstvo ne vé pomagati, obrne

na se o tej stvari do okrajnega šolskega sveta. — Vprašanje o izpustu in izpustnicah bi bila kaj važna točka za deželno učiteljsko konferencijo.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. (Gledališka predstava za otroke). Dne 25. sušca je priredilo „Dramatično društvo“ v Ljubljani v čitalničnem gledališči posebno predstavo za otroke. Sicer redno zahajam k predstavam tega društva in se veselim na dobrem vodstvu in na dobrem napredovanji igralcev, a k otroški predstavi nisem bil namenjen. Brez posebnega namena pa sem si mimogredé ogledal prilepljen gledališki list. V prvi igri „Damoklejev meč“ nastopi učitelj Peresnik, v drugi „Štempihar mlajši“ šolski voditelj Leskovec in pomožni učitelj Mišnják; torej otrokom v zabavo stopi na deske učitelj v vseh kategorijah. Umeje se, da me je vleklo k predstavi in nisem imel miru, dokler nisem sedel med otroci na gledaliških „klopéh“. Prva igra se prične. Gospod „Peresnik“ sam igra šele v zadnjih nastopih; ali preden nastopi, nam ga je že prav dobro (!) naslika žena „knjigoveza“ Prilepnika. „Kaj, ta šomašter! Ali bosta papir jedla in tinto pila!“ vsklikne, ko ulovi ljubimsko ali snubno pismo Peresnikovo (v otroški predstavi!) do njene hčere. In kaj še, ko nastopi gospod Peresnik sam! Ne rečem, da njegova vnanjost in njegova igra ni bila dostojna, ali učitelja, ki je prišel v hišo s povse jasnim in dobrim namenom, pred samimi otroci predstavljati v tako mučnem položaji, da je skoro obupal, to je vender malo preveč. „Ali ste še tukaj? Nikar me ne motite!“ zakriči večkrat nad njim „knjigovez“, in njegov razposajeni učenec ga pa že kar tiče, maščevaje se nad njim za zaslužene kazni izza šole — in vse to dejanje, prepleteno z mnogimi smešnimi prizori, vrši se v zabavo otrokom!

Prav pridno so se smejali v gledaliških „klopečih“ pri tej igri. „Kaj bomo videli šele v drugi igri, ko nastopita celo dva učitelja, nadučitelj in podučitelj!“ morali so si misliti. In niso se varali! Koliko je bilo smeha in krika, ko marcijalni vodja jahalne družbe sili boječega podučitelja, da bi skakal čez njegov bič in kozolce preobračal, starega in slabotnega nadučitelja pa z bičem goni po odru, kakor mladega konja v „visoki šoli“ in ga pri tem obrizguje po goli glavi, po očalih in po obrazu — s sifonom! — Dosti temu, a reči moram, da take

osmehujoče (ne smešne!) otroške predstave na slovenskem odru še nisem videl. Kakšen je bil šele moj položaj, ko ugledam med otroci-poslušalci tudi svoje učence in ti učenci svojega učitelja! Učitelj je po svojem socijalnem stališči že sam ob sebi tako razpostavljen, da se vsakdo, potrebno ali nepotrebno, ob njega zadene, kakor voz ob vogelni kamen, sedaj nas pa še spravijo na gledališki oder v zasmeh — otrokom, ki nam jih je vzgojati! Takt! A. Ž.

Z Goriškega. (Zopet „Soča“ in učiteljestvo). Gospod urednik! Pregovor pravi, da ima vsaka stvar jedenkrat konec; ali ga nima morda tudi krščanska ljubezen, katera Vam je zabranila, da ni „Učiteljski Tovariš“ v zadnji številki prinesel primeren odgovor na napad „Soče“ v št. 4? — Gospoda pri „Soči“ si prilasčuje izključno veljavo v krščanskih rcéh. Ali bi ne bilo prav, ko bi se pri isti gospodi učili, kako nam je ravnati, da bode ravnanje naše „krščansko“? Ako rabi „Soča“ cepec, ali je naša dolžnost molčati in se ne braniti? — S krščansko ljubeznijo pri gospodi od „Soče“ ne opravimo nič. V dokaz Vam je vsaka številka „Soče“, kateri je namen učiteljestvo zatreči, kakor gada. Za napadom v 4. prišli so drugi v 5. in še hujši v 6. številki.

V uvodnem članku 5. številke „Soče“ pod naslovom „Imamo tudi politične dolžnosti?“ beremo tudi sledeče: „Kako važno je tedaj dandanes, kakšne poslance imamo v državnem in deželnem zboru. Poslanci vladajo svet, poslanci osrečujejo narode, ali jih pa tudi — da ti govorim bolj iz srca — onesrečujejo. Da moraš plačevati 50 na sto naklade za šolo — naredili so poslanci“...

V 6. številki beremo uvodni članek „Kako bi se ljudskim učiteljem pomagalo“, ki ni družega, nego nadaljevanje onega članka v 4. številki. V prvem članku je trdila „Soča“, da se otroci v ljudski šoli ničesa ne naučé; da se odvadijo roditelje slušati; da se razvadijo tako, da niso pri vsi dobri volji za nobeno kmetiško delo; da se po učitelju pohujšujejo; sploh, da šolski zakon je na vse strani — samó — škodljiv; da učiteljske družine postanejo po hribih in dolinah gróza, ki preti

pokončati ubozega kmeta, da mu bo konec storiti od same mizerije itd. brez konca.

V drugem članku pa prav po farizejsko piše, kako bi se ljudskim učiteljem pomagalo. „Soča“ si je mislila: prej sem pisala — sicer odkritosrčno — a vender malo preveč zoper šolo in zoper učiteljstvo, zato moram stvar drugače zasukati — sicer pa ostane isto.

Denarstveno stanje učiteljstva na Goriškem je razmeroma najslabše v Avstriji; zato prosijo učitelji izboljšanja svojih plač. Deželni zbor ni sicer uslišal prošnje, pač pa je pokazal, da bi ne bil nasproten izboljšanju. Upanje goji učiteljstvo, da mu bode v letošnjem zasedanji pomagano. Upamo, da bode naš deželni zbor posnemal kranjskega. „Krščanska ljubezen“ „Soče“ pa učiteljstvu tega ne privošči. V ta umen straši davkoplačevalce z doklado in s škodljivostjo šole.

Poglejmo pa, kako in kaj predlaga „Soča“ v pomoč učiteljstvu: „Zmanjšajte število učiteljev“ . . . „Otrók ima dovolj, da zna brati, pisati in računati. Druzega ne potrebuje. Ker pa tudi duhoven toliko zmore, naj bi se učitelji nastavili samo tam, kjer sploh duhoven radi velikega stanovskega dela ali bolehnosti ne more otrók poučevati“

V tem zmislu je pisan članek. Škoda, da nosi naslov, ki ga ni vreden. Po namenu „Soče“ bi stalo učiteljstvo še na slabšem, kakor je bilo pred dvajsetimi leti. Urednik „Soče“ pa je v svojem „Rim. Katoliku“ nekje izpovedal svoje mnenje, da se mora šola iztrgati iz rok posvetnemu učiteljstvu. Čudno in krščansko je načelo „Soče“, katero načelo nasvetuje, da bi se učiteljstvu — kar ga še ostane — plače izboljšale: „Doklade ne povišati, ampak število učiteljev zmanjšati!“ Kako to, da ni „Soča“ predlagala kaj takega takrat, ko se je njenemu uredniku plača vzvišala? Poslej je veljalo: kar nočeš, da bi se tebi storilo, ne želi svojemu bližnjemu; od sedaj pa se bo ta nauk glasil: vsak skrbi le zase, a drugim odvzemi kolikor moreš! To je res krščansko načelo! (Dalje prih.) —e—

Iz Primorja, („Slovenska Matica“). Naš tovariš g. J. Dimnik je priobčil v 1. številki letošnjega „Učit. Tovariša spis: „Kranjsko učiteljstvo v „Matici Slovenski“. Obžaluje, da je na Kranjskem od preko 500 učiteljev in učiteljic komaj 52 ali 10% vpisanih v „Matico Slovensko“. Prilичno omenja, da so tem baje krive gnotne razmere ali pa tudi — mlačnost učiteljstva. Končno se pohvalno izraža o učiteljstvu primorskem, omenjajoč, da je ono v slabših gnotnih razmerah, nego je kranjsko, a vender

je mnogo več primorskih učiteljev vpisanih v „Matico Slovensko“, kakor kranjskih.

Naj mi je dovoljeno tukaj omeniti, da bi tudi primorsko učiteljstvo lahko bilo bolje zastopano v „Matici Slovenski“, nego je sedaj. Ako primerjamo število udov „Slov. Maticice“ z onim „Hrvatske Maticice“, prepričamo se, da je ljudsko-šolsko učiteljstvo na Primorskem razmeroma bolje zastopano v „Hrvatski“ nego v „Slovenski Matici“, akoravno stoji zadnja jeden goldinar manj, nego prva.

Zato se čudim, da primorsko učiteljstvo bolj podpira „Hrvatsko“ nego „Slovensko Matico“. Tudi nahajam v „Hrvatski Matici“ primorske učiteljice in učiteljice kot ude vpisane, dočim jih v „Slovenski“ zaman iščemo. Hvalevredno je, da slovensko učiteljstvo podpira naše brate Hrvate, a menim, da je umestnejše skrbeti prej za domače ognjišče, nego za sosedovo. Najbolje bi pač bilo, ako možno, da bi vsak obe „Matici“ podpiral. Končno naj še omenim, da s tem nočem nobenega žaliti in tudi ne našega učiteljstva od „Hrvatske Maticice“ odvracati, ampak s tem želim le, da bi naše učiteljstvo tudi „Slovensko Matico“ bolje podpiralo.

Anton Leban — Komen.

Iz Kopanja. (O lepopisnih zvezkih na ljudskih šolah). Razmotrivajoč različne okrajne konferencije v minulem letu, prepričal sem se, da so gospodje tovariši v vpeljavi lepopisnih zvezkov v pojedinih okrajih različnega mnenja. Nekateri odobravajo Nežidersko, drugi Grubbauerjevo zalogo. Najbolje je, da povsod vlada jedinstvo. O tem baš jaz razsojeval ne bodem; — prepuščeno bodi bodočim učiteljskim konferencijam. Le-te se v nekaterih krajih prej vršé, torej menim, je umestno, da gospode sobrate na „pivnik“ v zvezkih Nežiderske zaloge nekoliko opozarjam. Pri vsaki konferenciji se le fin papir poudarja, — a pivnik, poleg tega najvažnejši faktor, se popolnoma prezira! Poleg dobrega papirja in lepe pisave se snažnost povsod zahteva. Vsak praktični učitelj, koji ima zvezke imenovane zaloge vpeljane, bode mi potrdil, da se pri točnem postopanju vender pri gojencih poslednja v polni meri ne more doseči. Kdo je li vzrok? Ni učitelj, ni učenec! Pivnik je pregost, premalo luknjičast ter ne more črnila posrkati. Radi tega se zvezek in pisava zamaže, kar pa gotovo ggnadzorniki ob inspekcijah nekako nevšečno pogledujejo. To napako pa pač lahko odstranimo, opozarjajoč lastnika in založnika na boljšo kvaliteto pivnega papirja. Prepričal se bode o istinitosti tega vsak, kar je moj namen.

Jožef Sedlák — Kopanja.

Vestnik „Pedagogičskega društva“ v Krškem.

Vabilo. „Pedagogičsko društvo“ bode zborovalo v četrtek dne 10. malega travna t. l. v šolskem poslopju z Krškom s sledečim vzporedom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Praktični poskusi iz fizike; predava g. dr. Tom. Romih. 4. Pojasnila g. c. kr. okr. šolskega nadzornika Fr. Gabrška „o statističnem popisovanju ljudskih šol“. 5. Nasveti.

Začetek ob 10. uri dopoludne.

K obilni udeležbi vabi

odbor.

Letnino so nadalje plačali za leto 1890: č. g. Ramoveš Andrej, župnik v Svibnem. Za leto 1889: g. Travnar Jožef, učitelj v Ljubljani; č. g. Aljančič Valentin, župnijski administrator na Dobravi; č. g. Bohinjec Peter, duhovnik v Dobropolji; g. Jurman Francišek, učitelj v Št. Janži. Za leto 1888: g. Jurman Francišek, učitelj v Št. Janži.

→*←

Vestnik.

Desetletnica našega ljubljenelega c. kr. deželnega predsednika preblagorodnega gosp. Andreja barona Winklerja je bila kaj sijajna. Vsi slovenski listi, tudi zunaj Kranjske izhajajoči, slavili so v daljših ali krajših člankih njegovo desetletno uspešno delovanje. Tudi naše ljudsko-šolsko učiteljstvo je častno izpolnilo svojo dolžnost napram svemu zaščitniku in podpiratelju. S posebnimi deputacijami so osobno g. baronu dne 18. pr. m. častitali: „Slovensko učiteljsko društvo“ v Ljubljani, „Zaveza učiteljskih društev“, „Društvo v pomoč učiteljskim vdovam in sirotam na Kranjskem“, „Národna šola“, mestno učiteljstvo v Ljubljani, zavod g. Waldherrja v Ljubljani. Brzojavno pa so častitali: učiteljstvo okraja krškega in litijskega, učiteljstvo v Škofji Loki, Postojni in Osilnici, okrajna učiteljska društva v Kranji, Kamniku, Logatci in Postojni in „Pedagogičsko društvo“ v Krškem.

Preizkušnje učne usposobljenosti. Ravnateljstvo c. k. izpraševalne komisije za občne ljudske in meščanske šole v Ljubljani razglašá nastopni razpis:

Prihodnje preizkušnje učne usposobljenosti za občne ljudske in meščanske šole se pričó dné 5. velikega travna t. l.

Kandidatje in kandidatnje za to preizkušnjo naj vložé po vis. ministerjalnem ukazu od dné 31. malega srpana 1886, št. 6033, ki objavlja predpis o preizkušnjah učne usposobljenosti za ljudske učitelje, svoje pravilno opremljane prošnje za pripust k preizkušnji pótém šolskega vodstva pri svojem predstojnem okrajnem šolskem oblastvu, ako pa ta čas niso v šolski službi, s priloženimi svojimi službenimi spričevali in zdravstvenim spričevalom uradnega zdravnika o telesni sposobnosti prosilca za učiteljski stan neposredno pri onem okrajnem šolskem oblastvu, pod katerim so nazadnje služili in sicer pravočasno, da bode šolskim oblastvom mogoče, te prošnje do dné 25. malega travna t. l. podpisani komisiji vročiti.

Kandidatje in kandidatnje, ki so svoje pravilno opremljane prošnje za pripust k preizkušnji pravočasno vložili, naj ne pričakujejo šele posebnega povabila, temveč naj se snidejo dné 5. velikega travna ob 8. uri dopoludne k pismeni preizkušnji v sobah, katere so na tukajšnjem c. k. učiteljski v to odločene.

V Ljubljani, dné 10. sušca 1890.

Osobne vesti. Profesor in katehet na učiteljski v Ljubljani č. g. Jožef Klemenčič je nastopil večmesečni dopust ter ga v njegovi službi nadomestujeta č. gg. A. Kolar, stolni vikar in J. Perne, prefekt v Alojzijevišči. — Gosp. Stanislaj Novak, učitelj v Dragatuši, pride na jednorazrednico v Preloki v črnomaljskem okraju; gospodičina Jožefina Schmiedt, učiteljica v Starem Logu na Kočevskem, je začasno dobila drugo učiteljsko službo na dvorazrednici v Poljanah v kranjskem okraju. — Gospodičina J. Friedrich odšla je nadomestovat obolelo učiteljico gospodičino Fr. Eckert v Kočevje. — Gosp. Janez Vrežic, učitelj na Raki, dobil je prvo službeno-starostno doklado.

Iz našega društva. Poslednji letošnji zimski večer dné 26. sušca je bil prav dobro obiskan. Pri skupni večerji, katero je na prošnjo odborovo oskrbela voditeljica gosa Moosova in pri sledeči tomboli, katero je vodil in uredil gosp. učitelj Krulec, je bil večer prav živahen in nam je čas prehitro pretekel. Sklenilo se je tudi, da se po leti priredé skupni izleti. Prvi bode dné 17. t. m.

Iz vdovskega društva. Kakor na drugem mestu poročamo, obravnaval se je v odborovi seji dné 16. sušca t. l. predlog g. tajnika M. Močnika o prenaredbi društvenih pravil. V tej seji se je med društvenike vzprejel g. M. Mežan, učitelj na Slapu pri Vipavi. Za vzprejem nekega drugega prosilca se je pooblastil g. tajnik s potrebno obravnavo. Prihodnja odborova seja bo dné 10. mal. travna ob 10. uri dopoludne, na katero gg. odbornike posebno opozarjamo.

Škofovska izjava gledé uredbe ljudske šole. Dnó 12. t. m. je v šolski komisiji gospodske zbornice prečital kardinal in knez nadškof praški grof Schönborn izjavo gledé uredbe šole, katero sta podpisala tudi knezoškofa graški in ljubljanski. V tej izjavi zahtevajo škofje to le: 1. Javne ljudske šole naj se uravnajo tako, da bode katolikom mogoče jih obiskovati redno, ne da bi bili namešani z otroci drugih veroizpovedanj. 2. Na katoliških javnih ljudskih šolah naj bodo vsi učitelji katolici, ki so si na katoliških učiteljskih pridobili usposobljenost učiti tudi katoliški verouk. 3. Pri umeščevanju učiteljev na katoliških javnih šolah naj bi imeli organi katoliške cerkve toliko vpliva, da se

morejo prepričati in zagotoviti, da je prosilec tudi sposoben. 4. Pouk v krščanskem nauku naj se razširi po sodelovanju učiteljevem. Ostali pouk, učni načrti, knjige in učila naj se tako uredé, da ne bodo v spodbilo katoliškim otrokom, temveč da so v soglasju s katoliškim značajem šole. 5. Gledé na nadzorovanje ljudskih šol in učiteljišč je treba dati organom katoliške cerkve priliko, da morejo varovati in pospeševati njihov verski značaj. Končno so podpisani škofje še izjavili, da so, ne da bi se spuščali o politična razpravljanja, pripravljani o svojih zahtevah razpravljati z merodajnimi faktorji.

Dobrotniki šoli. Dne 26. svečana je v Pulji umrl duhovnik č. g. Frančišek Pobar iz Volovske, ki je vse svoje premoženje v znesku nad 30.000 gld. volil za šolske ustanove. — Dne 16. sušca pa je v Ilirski Bistrici umrl tamošnji zdravnik g. Frančišek Bachmann, ki je v isti namen volil 22.000 gld. — Taki slučaji so pri nas redki in zaslužijo, dá jih posebno zabilježimo. Neprecejnjiv je dar, položen na žrtvenik narodne vzgoje in narodnega duševnega in gmotnega napredka. Blag jima spomin!

Ljudstvu v pouk. 9. m. m. je bila obsojena v Velikih Laščah Terezija Gradišar iz Podpeči zaradi prestopka zoper javne naprave na 48urni

zapor in plačo stroškov. Prišla je v Dobrepoljah v šolo po zaprtega brata, g. nadučitelja zmerjala z psovskami „Schinder“, „Lump“, „Vagabund“ itd. ter hotela se silo imeti brata. (Izobrazila se je v Trstu, kjer je služila.) G. nadučitelj je izjavil, da ne zahteva, da bi bila tudi kaznovana radi žaljenja časti. To je že četrti slučaj v Dobrepoljah. Skoraj je čas, da se take surovosti — v nekaterih krajih, posebno v Dobrepoljah so na dnevnem redu — odpravijo. Časniki naj bi objavili take obsodbe ljudstvu v pouk.

Zahvala. Slavno društvo „Narodna šola“ je za mali znesek podarila tukajšnji ubogi šolski mladini obilo raznega šolskega blaga, za koji blagi čin se temu prekornemu društvu v imeni šolske mladine tu javno najpristrčneje zahvaljuje **D. Bernard**,
šol. voditelj

Šolsko vodstvo na Jesenicah (Gorenjsko), dne 16. sušca 1890

Zahvala. Slavno društvo „Narodna šola“ je poslalo za malo vsoto veliko šolskega blaga tukajšnji šoli, za kar se v imeni ubožne mladine najtopleje zahvaljuje
šolsko vodstvo,

V Dolenjem Logatci dne 21. sušca 1890.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 400

okr. š. sv. Na trirazrednici v Cerkljah*) je stalno ali začasno popolniti tretjo učiteljsko službo z letno plačo 400 gld.

Pravilno opremljane prošnje naj se službenim pótém tekom 14 dni semkaj vložé.

C. k. okrajni šolski svet v Kranji
dne 14. sušca 1890.

Dr. Gstettenhofer s. r.

* Za 6. številko prepozno došlo.

Št. 393.

okr. š. sv. Na dvorazrednici v Smledniku*) je drugo učiteljsko službo (za učiteljice) z letno plačo 400 gld. stalno popolniti.

Pravilno opremljane prošnje naj se službenim pótém tekom 14 dnij semkaj vložé.

C. k. okrajni šolski svet v Kranji
dne 14. sušca 1890.

Dr. Gstettenhofer s. r.

Listnica uredništva.

Ker mnogo naših naročnikov oskrbuje cerkveno petje, priložili smo denašnji številki kot prilogo za píruhe velikonočno pesem, ki jo je na besede A. Praprotnikove zložil L. Belar. Kdor je ne potrebuje sam, more ž njo drugemu postreči. — Več vprašanj se v tej številki nismo mogli odgovoriti. — G. — e — Pride na vrsto. — G. A. L. v K.: Hvala, prihodnjič pride. — G. Rib.: Za denašnjo številko ni bilo mogoče. — G. V. R. v G. L.: Hvaležno se vzprejme.

— G. L. J. v Š. J.: Prav, da se glas sliši tudi z druge strani, danes ni bilo mogoče zaradi prvega članka; tudi dopis dobro došel. — G. T. P. v Č.: Hvaležno vzprejeli, pride. — G. J. Kr. v Lj.: Vrlo dobro, take razprave so za strokoven list na mestu, pride na vrsto. — G. M. S. v S.: Gotovo prihodnjič, pozdravljamo Vas kot tretjo sodelovalko! Le še primite za pero! — G. — a —: Pokojnik v istini ni bil naše gore list. Priobčili pa smo vendar dopisan dopis o njegovi smrti, seveda primerno okrašan — držé se načela: de mortuis nil nisi bene.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 15. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ prejema list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Florijanske ulice št. 1; naročnino pa prejema g. Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

Velika noč.

Navdušeno.
Moderato.

Besede A. Praprotnikove.
Vglasbil L. Belar.

f *mf*

Zve-li-čar naš je svet od - re - šil, Re - še-nja de - lo je kon-
Po - gu-be več-ne in te - mi - ne Za - vr-že - ne nas je o-
Oj, slav-ni praznik, dan ve - se - li Pre-sre-čni dans ob-ha - ja-
Za - to - rej sla - vo naj pre - pe - va Zve-li-čar - ju zdaj vsa - ka

stringendo *ritenuto*
ff *mf*

čal, Hu-do-bo, smrt je v brezno tre-šil, Ča-stit-lji - vo iz gro-ba
tel, De-lež-ne svo-je de-do - vi-ne, Za bra-te svo-je nas je
mo, Smo v ve-ri trd-ni o - ži - ve-li, Živ-lje-nje več-no u - pa-
stvar, Od zem-lje do ne-bes od - me-va Naj hvalno pet-je, hval-ni

Tempo *ritenuto*
f *mf*

vstal. On bož-ji sin je iz ne - bes, Kar je u - čil, to vse je
vzel. Do-de-lil nam je vso po - moč, Ne stra-ši več nas gro-ba
mo. Vse va - bi več-na nas po - mlad Tje v sva-te svo-je, v raj en-
dar. Je - zi - ki vsi c'lo gor v ne - bó Naj «a - le - lu - jo» zdaj po -

Tempo *stringendo*
f *ff*

res. A - le - lu - ja, a - le - lu - ja.
noč.
krat.
jó.

